

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 hová a lapba szánt kéziratok
 — reklamációk és —
 előfizetési pénzek küldendőek
 — Maros-Vásárhely. —
 Szentgyörgy-utca 9. szám.
 — ev. ref. lelkészi lakás. —

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
 ev. ref. lelkész.

TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
 ev. ref. koll. tanár.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
 „Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:

minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI AR:

Egy évre 4 kor. Negyedévre 1 kor
 Fél évre 2 kor. Egy szám ára 10 fill

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Munkálkodjatok mig nappal vagyon.

Egyházi bajaink forrása és orvoslása.

Közelebbről részt vettem a marosi református egyházmege közgyűlésén. Vonzott oda az a régi vágyam, hogy megismerjem ennek az egyházmegei lelkészi-karnak vallás erkölcsi színvonalát, világi-tagjainak az egyházi ügyek iránt való érdeklődését. Részben az ott nyert hangulat részben eddigi tapasztalataim adják kezembe a tollat, hogy őszinte meleg érdeklődéssel szóljak a címül adott tárgyról: egyházi bajaink forrásairól. És teszem ezt annál szivesebben, mert örömmel láttam, hogy az említett lelkészi-kar jóindulatulag fogadja a tanácsokat, útmutatásokat s theologiai felfogásában is számot vet a mai idők kívánalmaival és önmagát is *erkölcsi megújulás* követelményei elé állítva, megérti azon elvet, hogy ez a megújulás pedig csás a tiszta evangéliumi vallásos alapon történhetik.

Legalább is az ünnepi szónok-lelkész atyánkfia tiszt. Tóthfalusi József remek egyházi beszédének is az volt a lényege s azok a megnyilatkozások, a melyek ez alapon az istentiszteletet, mint az elől említett rendkívüli közgyűlés legfontosabb tényét méltaták, egytől-egyig erre az álláspontra helyezkedtek. Igy is kell. Mert református egyházunk csak a Krisztus evangéliumának alapján állhat fenn s ezen alapul minden életnyilatkozata hittana, igehirdetése, egyházi szervezete, iskolai berendezkedése, politikai és társadalmi tevékenykedése. Isten ígéje mindörökké megmarad és *Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké megmarad.*

De épen az a baj, hogy a lelkekben megrendült az Isten evangéliumában való hit. És ne vegyük rossz néven tőlem a mi lelkészeink, ha azt mendom, hogy ebben pedig ők voltak a hibásak, mert közöttük voltak s fájdalom még ma is vannak, a kik vagy nem veszik be, vagy nem teljesen veszik be ezt a megbizonyosodott isteni erőt. Ezért volt az, hogy a keresztyén igazságoknak a lelkekben való meggyökerezése és sarjadzása oly hiányos.

Általános a panasz, hogy az egyházban megcsappant a keresztyén buzgóság elerőtlenedett a vallásosság. Szóról szóra igaz ez. De ne tagadjuk el, hogy e baj forrása az evangéliumi hit hiányából ered. Bizonyítékul csak azt a tényt említem fel, hogy az utolsó száz, avagy félszáz

év is vagy kitörölte, vagy megtiltotta a családban az asztali áldást, biblia olvasást, a házi áhitatoskodásnak jó keresztyén szokását, hogy a rendes templonhajáris oly erősen megritkult kivált a férfiak között, hogy az önkéntes áldozatkészség és alakítványok is egyes szorványos esektől eltekintve olyan ritkaság maupság. Az pedig köztudomásu tény, hogy a családnak, iskolának társadalmának, irodalom és művészetnek annyira meggyengült a keresztyéni jellege, hogy ezek az egykori, leghatározottabban protestáns szellemű intézmények, ma, nemhogy fokozuák és erősíték, hanem a leghatározottabban ellensulyozzák és gyengítik az egyház keresztyéni hatását.

Ezt a bajt egyetemesen érzik más felekezettü egyházak is. A római egyház az európa-szerte észlelheto *klerikális reakcióval*: a katolikus szövetségi munkával, *nő, sajtó, ifjusági s politikai* egyesületekkel, a külföldi protestáns egyházakban a bámulatosan erős és sikeres evangelizáció és belmisszió alakjában védekeznek ellene.

Ez a munka bedig ott nagy arányokban és bámulatos eredményekben folyik. evangéliumot ismét meggyökerezettette a családokban és társadalomban, s annak isteni erőiből oly hatalmas emelkedés hozta a protestáns országokat, mely az egész római katolikus világot bámulatba ejtette. *A társadalom megingatott keresztyén alapját visszaállította és megerősítette, a mi különösen az ügynevezett bel- és külmisszió óriási fellendülésében, a protestantizmus rohamos terjeszkedésében, a hitellen és tévhitü keresztyének nagyszámu megtéréseiben* (az ausztriai, a franciaországi Los von Rom-mozgalom) *s mindenek fölött az evangélium szerint hívő és élő népek szellemi, erkölcsi és anyagi felsőbbtségében nyilatkozik meg.* És különösen fölemelő hatásu az a tény e nagyszabásu munkában, hogy világszerte a *hitbuzgó papság vezet*, de a keresztyén munkások ezreit, és ezreit a *hitbuzgó világiak* azok az evangéliumtól áthatott férfiak és nők alkotják a kiket a Szentírás „királyi papságnak és szent népnek“ nevez. A mi egyszersmiut annak is csattanós bizonyítéka hogy, a *protestantizmusban ott legnagyobb a haladási erő, ahol az egyetemes papság életeleven a világiakban és őket önkénytes egyházi munkára sarkalja*

kit-kit a neki adatott tehetségnek és kedvnek megfelelő munkakörben.

Jól eső érzéssel ohajtottam ezeket nyilvánítani a marosi egyházmegye közgyűlése nyomán az ott tapasztaltak és hallottak után, kérve és figyelmeztetve az illetőket arra, hogy ismerjék el, miszerint egyházi bajaink forrása az evangélium híánya s ezeknek orvoslása pedig csak az által történhetik meg, ha hitéletünknek Krisztusi elemei (az ige és szakramentumok) ezután is Isten erői lesznek bennünk s mi hiszünk bennük.

Sz. Gy.
református egyháztag.

A pünkösti lélek.

Gyönyörű ünnep a keresztyénségnek a pünköszt. Hívó lelkünk mig ünnepelünk, elmereng ama tájakon, a hol az első pünkösti jelenet lejátszódott — Galilea és vidéke bűbajos tájain.

Feltárulnak lelki szemeink előtt a ma tájak, ahol üdvözítőnk földi életében annyit járt, kelt, tanított, beszélt: Isten országa gazdagságáról, egyszerű, de ragaszkodó szívé tanítványainak. És a mint a multon elandalodunk, feltárul előttünk az üdv történetének egész képe. Belátunk a jövőbe és szemléljük ama jobb kort, a mikor e földön meghajol minden térd a Krisztus előtt és Ő úr lesz minden lelkeken Isten akaratából.

Galilea Jézus idejében, mosolygó külsejű ország volt, az Énekek-énekének és a szeretet dalainak hazája. Tavasszal, mintha virág-szönyeggel lett volna bevonva és a színváltozatok páratlan elevenségeivel árnyalva. Termékeny földje bővölködött üditő forrásokban. A kedves mezei házak, szőlővesszők és fügefák árnyában, kinálták enyhet adó hűssöket a tikkadt vándornak. A kertek tele voltak virágzó gránát, füge és más gyümölcs fakkal. A menyszínezetű vizeket, a Genesáret hullámos tavát fényes tollu madarak uszó raja lepte el. És a hegyek? — Talán sehol festőibb képet, a hegyek nem nyujtanak, mint nyujtottak Galilea magaslatairól, poma-gránátos kertjeiből.

Jézus e tájat, a hegyeket kiválóan kedvelte. Istent küldetésének is legmagasztosabb cselekményei e hegyekehez fűződnek. Ezeken gyönyörködött Ő az atya áldásaiban, ezeken tanácskozott Izrael nagy prófétáinak szellemével és megdicsőülése után is itt jelent meg tanítványainak. Midőn bevégezte a munkát, a melyet az Atya reá bizott, e helyeken készült a nagy bizonyágtételre; itt szólt bátorítólag tanítványaikoz, mondván: „Én elmegyek, hogy megkészítsem nektek a helyet. Kérem az Atyát és más vigasztalót ad nektek, hogy veletek maradjon örökké. Tudni illik az igazságnak lelkét“. Ján. ev. 14. r. —

Tanítványai is, e bűbajos szép vidéken teljesedtek meg a fenséges iránt való szeretettel. Itt ébredt fel bennök a ragaszkodó hála az atya iránt — itt lebbent el ajkukon a fogadástétel: „Ha mind e világ elhagyna is téged mester, mi elnem hagyunk soha!“

Ezért a midőn az első pünköszt napja eljött volna, mindnyájan egyező akarattal együtt valának. Megtelének szent lélekkel és kezdenek szólani, amint a szent lélek ad vala nekik szólani.

Péter pedig előáll és felemeli az ő szavát és szól a sokasághoz, ime beteljesedett a mit Jöel próféta jövegdölt: „Lészen az utolsó időben — ezt mondja az Isten — kitöltök az én lelkemből minden testre és prófétálnak a ti fiaitok és leányaitok és a ti ifjaitok látásokat látnak és a ti véneitek álmokat álmodnak. Az én szolgálóimra is kitöltök azokban a napokban az én lelkemből és prófétálnak. És szólt aztán tovább: a kit ti kegyetlen kézzel megölelték az Isten feltámasztotta és az ő feltámasztásáról, megdicsőüléséről, bizonyságok vagyunk mi mindnyájan. Krisztus a megígért szent lelket kitölté, a mint ti most azt láttátok.

Ezeket midőn hallotta a sokaság, szívében megkeseredének és mondának: „Mit cselekedjünk atyámfiai férfiak?“ Péter pedig monda nekik: „Térjete meg és keresztelkedjete meg mindnyájan a Jézus Krisztus nevében a bűnöknek bocsánatára és veszítete a szentlélek ajándékait. Azok azért örömmel hallják Péter beszédét és megkeresztelkednek azon a napon, mintegy három ezeren. És foglalatosak valának az apostolok tudományban, javaik egymással való közlésében, a kenyérnek megszegésében és a könyörgésében.

Az íráskok tanítása szerint így alakult meg az első keresztyén egyház. Betelt tehát az apostol mondanása: „A szél a hova akar funi, fu; zugását hallod, de nem tudod honnan jön és hova megy, így van a mi szentlélektől származott“.

A jeruzsálemi gyülekezet tagjai szétszórattak és mégis e gyülekezet lett magva a világ keresztyénségének. És az ég és a föld elmulnak, de a Krisztus egyháza megmarad örökké, mignem mindenek beteljesednek. Eljön az idő és már nincs messze, midőn Jöel próféta jöveendőmondása beteljesül, széles e világon, hogy: „prófétálnak a ti fiaitok és a ti véneitek álmokat álmodnak.

Édes hazánk már rég vette ama pünkösti szentlelket. E föld, melynek neve Magyarország, több, mint 900 éve megkeresztelkedett. A magasságból jövő szentlélek áldását, magyar nemzetünk megpecsételte a hűség könnyével és vérével. Azért szent e haza földje nekünk, mint szent volt Galilea az apostoloknak. Midőn követve önző lelki vezéreit, eltért népünk a Krisztustól és eltévedt a dogmák labirintjében és a hierarchia fénybe uszó csarnokaiban megdördült feletünk az ég és az Úr búsulása volt nagy és beborult

e föld és jött Mohács. De a mohácsi nagytemető felett az Urnak lelke kiengeszteltetett és kitöltte ismét az ő lelkéből és a reformációban mindenek megújultak...

— Ma pünköstje van az egész világnak. Pünköst van a mi rónás, bércecs szép hazánkban is. Tavasz van, a nagy természet viszhangozza az üdv üzenetét: „Én vagyok a feltámadás, az élet! — Megkondulnak mindenfelé az ércnyelvű harangok és ájtatosságra hívó bugással hirdetik: A szentlélek kitöltetésének nagy ünnepe van ma.

E napra a természet is ünnepi díszbe öltözött. A kert fáinak balsama elvegyül a liliomok illatával és a lány szellő viszi-ragadja az életadó illatot és ezalatt a gesztenye lombátorában a parányi virágokból épült tornyocskákban, talán még a harangok is szólanak Isten dicsőségére.

A szentlélek Isten áldása, szeretete kegyelme tölt be mindent és a buzgó szívek, az igazság után epekedő lelkek sietnek-sietnek az Ur sátorába ünnepet szentelni. A természet hála dalt zeng, zsolozsmát bugnak az orgonák és millió ajkon zendül a szent dal Jövel szent lélek Ur Isten!...

Csodálatos erő is az a szentlélek! Erejét, áldó hatását igazán csak az érzi, és érti meg a ki Krisztusban él.

— Pár év előtt egy orvos barátom pünköst délutánján beszélgetés közben, szóba hozta a szentlélek munkásságát és kétségbe vonta, hogy az az Istennek Krisztus által nyújtott különös adománya lenne. Ugy vélekedett, hogy ez egyszerűen nem egyéb, mint az ihletés, azaz a lelkesedés.

Téves felfogását én a szentírás tanítása alapján a való igazság feltárása mellett, a következő világitottam meg: Az ó-szövetség a léleknek kétféle munkásságát ismeri: teremtő és ihlető munkásságát. Az Isten lelket lehelt az első emberbe, a lélek által élnek az állatok is, e lélek nélkül nincs élet a földön. De az ember nem csak életet köszöni az isteni léleknek, hanem annak minden magasabb szellemi nyilvánulását is. A kiváló emberek lelkét, Istennek velük közölt lelke teszi nagygyá, őket a jóra Isten lelke vezeti! Ez az ó-szövetség tanítása a lélekről. De mégis maguk az ó-szövetségi írók is érzik, hogy Isten lelkének ihlető munkássága az emberek lelki életében nem elegendő. Hiszen az ihletés egy-egy pillanatig ragad magával és egyesekre rendkívüli módon hat, de nem lakozik a szívekben a állandóan, hogy az egész életet újjá szülje. Ezért várták az ó-szövetség prófétái ama jobb jövőt, amikor Isten kitölti a maga lelkét minden emberekre tökéletes mértékben.

Ama várva-várt szent lelket azután, melynek vételért az ó-szövetségi kegyesek csak epekedtek, az üdvözítő küldötte el az ő hiveinek. Földi életben az ur volt övének segítője, de a midőn eltávozott, más segítőt kért részükre az Atyától, a ki velük maradjon

örökké. A szentléleknek, melyet vettek a tanítványok, azóta az a feladata, hogy bizonyosságot az igazságról, elvezessen Isten igaz ismeretére, a mely feladat megadásáért jött e földre maga Jézus is. A szentlélek, tehát csak helyettesse Jézusnak, a megkezdett munkát folytatja. Ezért a szentlélek csak ott működik, a hol Krisztust ismerik és megértik a lelkek.

Most már azt is tudjuk, hogy a szentlélek nem a teremtés, hanem az újjá teremtés munkáját végzi el bennünk. E lélek nemcsak megihlet bennünket egy-egy pillanatra, hanem Krisztus által állandó lakást veszen bennünk: megvilágít, újra szül, erőt ad, vigasztal és törülgeti bánatunk könyzeit.

Isten teremtő és ihlető munkássága széles e világon mindenütt működik ma is, de a szentlélek áldását csak azok a népek veszik, a kik a Krisztus evangéliumára megkereszteltettek, ezekhez jött el most is a pünkösti szentlélek.

— Az én orvos barátom figyelemmel hallgatta végig feltegetésemet és azután kijelentette, hogy egészen új szempontokat tárta fel előtte a szentlélek munkásságáról. Most már — mint mondá — maga is belátja, hogy a szentlélek ama isteni erő, melyet Krisztus hozott e világba és az megszenteli az igazak életét. Mégis azon aggályát fejezte ki. vajjon a pogány népek milliói, valaha részesülni fognak e a szentlélek áldásaiban, p. o. Khina népe megkeresztelkedik-e valaha, a mikor az eltelt közel kétszer év alatt semmi fogékonyságot mutatott a Krisztusi eszmék iránt?

— Barátom aggodalmaira, a következőkben feleltem: Tapasztalatból tudjuk, hogy a tavasz nem egyszerre jön el minden tájakon, a völgyekben már virág nyílik, a zöld vetések arany kalásza len, a mikor még a hegy ormokat csillogó hó fedi és alatta a tenyészet téli álmát aluszcza. De a virulat eljön e magaslatokra is, ha az Úr kibocsátja a csendes szellőt.

Khinában a régi mohos falakat már áttörte a fényes acél sin, a felpezsdülő életnek, az eszmék országának nyugogalma.

Eddig Khinában az állotta utját a fejlődésnek, hogy régi kulturája megőrzéséért, bástyat emelt av egyetemes művelődés utjába. Ennek azután az lett büntetése, hogy az évezredek elzárkozás folytán, a jólét századait, a hanyatlás időszaka váltotta fel. Csak miután, ujabban, az életre serkentő eszmék áttörték, a maradiság kemény kőfalait csak most jött el az idők teljessége, hogy Krisztust megismerve, a szentlélek kitöltése Khinát is újra teremtse és e nép is beálva majd a keresztyén népek testvéri közösségébe.

Orvos barátom, ezek után még csak egyet akart tudni, hogy ki és miért építette a khinai nagy falat.

Felhívására a következőkben feleltem: A khinai nagy falat Sih-hiáng-ti császár építette, ki egynttal az egységes birodalom megalapítója is volt. Khina népe

között egy legeoda él, melyet a regék tarka szálaival átszöve, még mai az apa fiának ad át örökül. A rege A rege így szól: Mielőtt Sih-hoáng-ti császár megkezdette volna a nagy fal építtetését, az az ötlete támadt, ha ő a fal hosszába befalaztat egy millió harcost, a fal biztonnal egy millió évig tart és a hadfiak örökös szelleme, megvédi azt minden támadó elenségtől.

De, hamar belátta, hogy e nagy emberáldozat meggyöngitené az ország hadi erejét; tehát mást gondolt, elhatározta, hogy a millió ember helyett csak egy embert falaztat be, a kinek neve kínai írással leírva „millió szellemet jelentsen. Ugy okoskodott, ha ezt az embert falaztatja be az építmény alapjába, a millió szellem tényleg örökösni fog az egész fal fölött.

Van-csei-liáng-nak hívták azt a szegény ifjút, akit azután menyasszonya mellől elhurcoltak a császár katonái és élve eltemettek a fal alapjába.

Menyasszonya, a gyönyörű Mun-csiáng-nő, mit sem tudott völégénye sorsáról és várta-várta visszatértét. Midőn elfogyott türelme, keresni indult. Sokáig vándorolt, útjában a vadludak repülése irányította el. Így jutott el San-hai-Kuán-ba az épülő nagy falhoz, ahol azután mindent megtudott. És sirt keservesen, siratta elvesztett boldogságát...

A lány igen szép volt, a bánat talán még szebbé tette két arcját, ugyannyira, hogy szépségének maga a császár sem tudott ellentállani, ezért megkérte feleségének. Mun-csián-nő nem örült a császár kegyének, egész valóját bánata foglalta le...

Egyszer azonban, mit gondolt, mit nem, elég az hozzá, csak abban hagyta a sirást és kijelentette a császárnak, hogy feleségül megy hozzá, ha a tenger partján az élve eltemetett Van-csei-liáng emlékére egy templomot építtet, hogy az ég szellemeit kibékítse. A császár a kijelölt helyen, a félsziget kiemelkedő csúcsán, országa leghíresebb mestereivel díszes templomot építtetett. Mikor a gyönyörű templom készen állott, a császár kézen fogva vezette a leányt, mint menyasszonyát a csodás épülethez. Azonban, amint ott kezét eleresztette a leány, a veszélyes tengernek futott és azt kiáltva: Van csei-liáng eljöttem utánnad — örök bánatával a kék hnilámsírba vetette magát...

A tengerpart egy meredek szikláján ma is fennáll, épen Mun-csiáng-nő a neve .. Így szól a rege a khinai császárok babonás világáról.

A vasút építők a nagy fal egy szakaszát lefordították és utat nyitottak az emberfajokat egymás vonzkörébe hozó világot átalahító csodás találmánynak és a betűnk évdzredek csendes temető falán áthatolt az új idők eszméinek hirdetője a vasút és ennek sznrnyin a keresztyén misszió.

Beszédem bevégeztével, barátom szeretettel reám nézett, azután elandologtunk a pünkösti estharangszó-buzgóságra hívó hangjain.

Azon gondolkoztunk, hogy Isten akaratából, már a khinai fal is leomlott és lesz ott és mindenütt rendre: új és új fölg, beköltözik a Krisztus lelke a a szivekbe.

Igen, eljön az idő, mikor a babonák ködpárája eloszlik és a Mun-csiáng-nő regényes templomában is predikálthatni fog: az eszme, az ige. És ama pünkösti lélek kitöltetik a föld minden népeire.

Nagy ünnep lesz akkor-e fölgöu, az egyetemes pünköst ünnepén!

Addig azonban míg e nagy ünnep eljöne öltük fel mi és házunk népe a Krisztust; könyörögjünk buzgó szívvvel, kérjük Istenünktől: nemzetünkre, egyházánkra, családunkra és magunkra a lélek kitöltetését, imádkozzunk buzgó szívvvel: Jövel Szentlélek Uristen, Töltsd be sziveinket éppen...

Péchy Arpád,
református lelkész.

Isten ígéje.

Az irgalmas samaritánus.

(Luk. X. 30—37.)

Olyan régi öreg történet ez ugy-e? édes atyámfiai! Nincs is talán az egész gyülekezetben olyan kis gyermek se, aki ne tudná nagyon jól az irgalmas samaritánus dolgát. Mégis hozzá húzott a szívem, hogy szólanék ma róla tinéktek. Hozzá húzott, mert kedves nekem ez a történet, mint gyermekéveim regéi, melyekből a föld igazságszerelme és jósága beszélt. Sőt azok felett drága nekem e történet, mert ebből az égnek igazsága és könyörülete szól.

Egy ember mene alá Jeruzsálemből Jerichóba? Kietlen vad út még maig is, mely oda vezet a kopár Moábhgyeeken át. Négy lábú fenevadjai, a hiéna meg a sakál, vagy rokonaik: a kóbor martalóc-e a vadabb? — kia tudná eldönteni?! Még ma is oly veszélyes ez az út, hogy az oda zárandokolókat szentföldi útjuk alkalmával a Jerichót (ma Elrika) meglátogató utasoknak nem volt elég a katonai fedezet, hanem még külön szerződést kelle kötni a környékbeli beduinok főnökével, nem csekély pénz árán biztosítva így a barátságos odajutást. Hát még milyen lehetett ott a közbiztonság ezelőtt 1908 esztendővel?!

Szegény ember, szegény utas! Rablók állják el az útját s nem elég hogy elveszik mindenét, de holtelevenre verik s úgy hagyják vérbe fagyva az út szélén.

Micsoda hő vágy vihette a tündér szép Jerichó felé; hogy számlálgathatta magában a perceket, mikor a fáradságos útnak vége lesz?! Hány édes gondolat gyönyörködtethette lelkét az övéi felől, kiknek mennyi szép ajándékot viend?! Jerichó pálmái tán már odalátszottak; a madárdal, a virágillat tán már köszöntötték a vándort. Óh! milyen édes is lesz a pihenés!

S ime, most ahelyett ott fekszik összetörve a sziklás út mentén. Legalább csak valaki járna arra, ki szenvedéseit egy ital vízzel megenyhítené, — vérző sebeit bekötözné! Lépteket hall! Remél.

Történet szerint arra megyen vala egy pap, ki ezt látván elkerülé. Hasonlatosképen cselekedett egy arra járó levita is.

Mindakettő olyan ember, ki a törvénynek tudója, ismerője volt. Mégis elkerülte a nyomorultat, félve, hogy a vele való érintkezés tisztatlanná tehetné. Mikor a törvény csak arról intézkedik, hogy a tisztaságra ennyi meg annyi, — ilyen meg olyan áldozat égetendő. Arról tanít, hogy a pogány és a halott érintése megfertőztet.

A várva-várt segílyt csak nem hozta meg egyiknek az érkezése sem. Utánok egy samariabeli ember jött, ki ellensége Izrael fiainak. Ettől már nem is várt segílyt. Milyen öröm csalódnunk néha! A samaritánus leszáll barmáról. Kimosogatja szépen a szenvedő sebeit; olajat önt rájuk, hogy enyhítse kínjait. Megoltja száraz ajaka szomjúságát. Sőt tovább meg szívessége a segítségben. Fölteszi állatjára; fedél alá viszi, — ott is gondoskodik róla.

Könyörületességre indult rajta, — mondja az Irás; könyörületessége többre képesíté, mint minden törvénytudás, mint minden áldozás.

Mi is „vándorok vagyunk e földi téreken“. Ama mennyei Jeruzsálemből Jerichóba menők. Az út, mely odáig vezet, nem kevésse vad és bizonytalan, mint a Moáb-hegyein keresztülvezető ama másik. Ha a Moáb-hegyek gazdagok tövisben, sziklákban, alattomos düvadakban, kegyetlen keblekben: úgy az élet útja tán még ezeknél is gazdagabb. A sátán és minden ő serege leskelődik minden egyes útasra, hogy kifossa, megölje.

Milyen gazdagon is indulunk útnak atyai házból, a mennyei Jeruzsálemből!

Életkedv, igazságszeretet, vagy legalább is a gonoszt vádoló lelkiösmeret; tisztesség, szemérem, jóra való vágyak, nemes törekvés, tiszta érzelem, fenkölt remények; imádkozni tudó szív, Istenben bizó lélek; őszinte kedély, másnak jót tenni vágyó akarat — ezek ami gazdag kincseink, amelyekkel elindulunk az útra. És mennyi az, a mivel elérjük a célt? Nem leroskadunk-e a legtöbben, valamennyien, a sajátunk védelmében kapott sebektől vérezve, oda az út szélére, mely Jeruzsálemtől Jerichóba vezet?!

Nem elég, hogy törbe csalva elveszi a sátán boldogságunkat, ártatlanságunkat, lelki nyugalmunkat, egyszóval mindazt, ami lelkünkben drága égi kincs; de meg is sebez, összetör, — ott hagy könyörtelen pusztulni az útfélen.

Töltöttél-e már így gyötrődve órákat kétségbeesett, összetört lélekkel, nem várva, de majdnem öhajtván a halált?

Ki segített rajtad? Az az áldozat, mit érted

hozott a világ?: Azok a törvények gyógyítottak meg, melyek könyvekbe irattak a gyógyulás felől?!

Ki látta meg gyötrődéseidet; ki látta meg lelked vérző sebeit? Ki látta egyáltalán, hogy ott fekszel az útszélen? Az, aki hivatala szerint nem pap, nem Áron fia, ki rendje szerint nem levita, mert nem Lévi törzséből származott, hanem aki gyűlölt volt, mint a samaritánusok, megvetett, mint az Garizim hegyén áldozók: az Úr Jézus.

Az Úr Jézus az, aki könyörületességre indult rajtad, ki nem ment tovább, hogy áldozzon, imádkozzon érted, hanem leszáll oda melléd, a szenvedés könyűi, a kin verejtékei és a sebektől kiomlott vér által áztatott porba: erre az átokverte földre.

Jézus, az a názárethi, ki leszállt a maga fényes mennyeországból, hogy sebeidet kimossa; bekötözze a könyörület olajával; Jézus az, aki felvett tulajdon két kezére s elvitt a fogadó házba, a mennyeknek országába s ott is megfizetett érted. Oda jutottál általa, hova a magad szegénységéből soha el nem jutsz, édes atyámfia.

Ez a Jézus, ez a könyörület, nem gondolkozott azon, hogy nem szennyezi-e őt be por, szenny, piszkosság: csak azt látta, hogy alant a sziklás út mentén halálos betegen fekszik az ember, azon segíteni kell.

És segített rajta, te rajtad, én rajtam, édes mindnyájunkon testvéreim.

Mikor pedig ezt elzégezte volna, mondja: Eredj el és te is eképen cselekedjél.

De hát kivel cselekedjem eképen?

Nézz csak szét az út mentén, mely Jeruzsálemből Jerichóba vezet; mennyi, de mennyi szerencsétlen testvéredet látod ott majd vérbe fagyva.

Majdnem az egekét hasítja már a sok sóhaj, a kin, fogcsikorgatás, elnyomott átokszó, halk zokogás, s tenger a vér, mely a nyitott sebektől könyörületért kiált.

Bánulatos az, édes atyámfia. Soha annyit nem áldoztak a jótékonyosság oltárán, mint napjainkban, és soha nem volt mélyebb a nyomor, nagyobb az inség, élesebb az ellentét, ádázabb a küzdelem ember és ember között, több a panasz, mint épen napjainkban.

Magyarázatát e dolognak épen abban látom, hogy a mai jótékonyosság áldozat. Tényleg úgy is mondják az emberek: én ennyi meg ennyi áldozatot hoztam a hazának, egyháznak és nyomornak. S a jótékonyosság áldozárjai és levitái azt hiszik, hogy ha az oltárra van téve az áldozat: az már a szegények javára, a sebes szivek gyógyulásáért elég! Nem elég, nem elég! Le kell szállani a fényes oltár szarva mellől; ki kell bontakozni a jóillatú tömjénfüst felhőiből. Oda az út porába, oda szálljatok le fényes áldozárjai, nagynevű papjai, levitái a jótékonyágnak, ahol kintől hörög a kebel, keserüségtől vonaglik a száj, átokkal, káromlással terhesül a levegő minden újabb áldozat után, hogymiert nem volt az gazdagabb hiszen tellett volna. Majd ott meglátjátok, hogy nem

elég ahhoz egy galamb, vagy kecskegödölye; egy tulokfiu is kevés, ha aranyból lenne is, annak a sok kaservnek, bűnnek megváltására. Oda egy egész Isten kell, ki a könyörülő szivben lakozik.

Könyörülő szivben. Nem végezheti azt el helyetted milliókat érő áldozat sem, mert az éhség, a nyomor újabb milliókat követel; de a könyörületől mozdul sziv egy dobbanása igen, mert odaadja nem áldozatát, nem millióit, hanem önmagát.

Eredj el és cselekedjél hasonlóképen!

Édes atyámfia! eredj el és te is ekképen cselekedjél. Olyan sok a baj a világon, a mi szép országunkban, a mi édes városainkban falvaiukban. Olyan sok a baj, hogy mindenkinek el kellene menni.

Ne mondd azt, hogy te nem érsz rá. Hátha az Úr Jézus nem ért volna rá érted?!

Ne mondd azt, hogy, — hogy is mondjam csak — a por-, a nyomor-, a bűnhöz való leszállás neked is igen nagy áldozat. Az Úr Jézus még fényesebb palotából jött alá, melynek a padozata is csillagokból van kirakva, ahol a kegyelem és irgalom mennyei ragyogása tölt el mindent, a melyhez képest minden földi pompa csekélyebb a pornál, alávalóbb az uti kavicsnál. Mégis leszállt hozzád.

Ne mondd azt, hogy kicsi vagy, gyenge vagy, bánatos vagy, elhagyatott árva vagy, gyengeségekkel teljes vagy! Nincs itt e gyülekezet tagjai között senki olyan gyenge, ki ne ismerne magánál erőtlenebbet; nincs olyan bánat, a melyik ne tudna a magánál még egygyel több könnyecseppet; nincsen olyan szegény, mindenéből kifosztott nyomorult, kinek szivében ne volna egy jó kivánság, egy vigasztaló szó mások számára; nincs olyan tanulatlan gyerekszáj, mely el ne tudná rebegni: Uram Jézus. És ez minden, ez a könyörület. De szálljon le mindenki, szálljon le arról az oltárról, mit magának akár örömben, akár szenvedésben emelt; szálljon le az útfélre és lássa meg, hogy ott nálánál elhagyatottabbak, eltévelyedettebbek, szerencsétlenebbek fekszenek, és én nem hiszem, hogy könyörület ne szállja meg szivét.

Cselekedjetekek ekképen még ma. A kiken ti könyörültök, azokkal is kevesebb az útszéleken haldoklók száma, s azok annyival kevesebbet kinlódnak, amennyivel ti hamarább mentek értök.

Cselekedjetekek ekképen édes atyámfia! s akkor e földnek szépségeit nem rontja el a bűn áldozatainak porba omló vére.

Milyen igézetesen szép lesz az, amikor majd minden szegény, útfélen fekvő, megrabolt, holtra sebzett haldokló mellett egy-egy könyörületes szivű samaritanus áll; akkor nem lesz több köny, sohaj, panasz, káromlás, átok ezen a földön; nem is a nap lesz a mi fényességünk, nem is a hold, hanem a könyörület és az irgalom dicsősége ragyog mindeneken Ámen.

Kegyesség útja.

Orvos és lelkész.

Dupuytreu egykor leghíresebb francia kirugós istentagadó volt. Egyszer, egy szegény, vidéki lelkész kereste őt fel, akinek testi szépsége nyugodt, előkelő fellépése rendkívül lebilincselő hatása volt Dupuytreure. A lelkész egy rettenetes daganattal szenvedett a nyakán s mikor az orvos megvizsgálta állapotát, részvétellel, de egyuttal határozottan nyilatkozta ki, hogy „nincs mentség”, „meg kell halnia”. A nehéz szavakra azonban a lelkész megtartván korábbi higgadságát, minden sopánkodás nélkül válaszolt, hogy ő is azt hitte, de mivel hivei biztatták és kérték fel, hogy eljőjön a híres operatörhöz — nincsen tette — de „legyen meg Isten akarata és benyulva zsebébe, őt frankot vett ki abból s átnyujtva az orvosnak, kérte őt, hogy: „ne vegye rossz néven azt, hogy csak annyival köszöni meg tanácsát, de szegény lévén, többet nem fizethet.” Az ifju lelkész nyugodt magatartása most még nagyobb hatással volt Dupuytreu s a már távozó lelkész után kiáltva kérte őt, hogy másnap fájadjon vissza, „majd próbál egy operációt”. „Istenre bízom magamat” felele a lelkész s megígérte, hogy elmegy a jelzett időben.

Másnap az operáció csakugyan meg is történt Isten megsegítette a munkát s bár hosszas, nehéz, kínos és igen sokszor halállal fenyegető gyógyfolyamat alatt — de végre is a lelkész felgyógyult. Ez idő azonban, egyuttal, szorosabb viszonyt is főzött az Isten tagadó kirurgus és lelkész között, hogy később is gyakran találkoztak és ez utóbbi időközben is, de az operáció évfordulójakor rendszerint kereste az orvost, hogy megköszönje gondos és odaadó fáradságát.

Az idő telt, de Dupuytreu is elérte azt a pontot, melyen tul nem mehetett s halálát sejtve egy levelet írt a lelkésznek, a melyben ő az istentagadó lakonikus rövidséggel a következőket írta: „Az orvos jőjjön el a lelkész most szükség van reá. És a lelkész sietve meg is érkezett. Órák hosszáig voltak teljesen magukra. Midőn a lelkész könnyező szemmel kilépett beteg szobából Dupuytreu már halot volt. Hogy a lelkész és orvos között mi folyt le az utóbbinak utolsó óráiban azt én nem tudhatom, de azt tudom, hogy a Dupuytreu sirkövén ez is fel van írva:

„Az Úr az én erős Istenem.” Zsolt. 23, 11.

H i r e k.

Olvasd a Bibliát.

Jézus beszédének örökkévalósága.

Luk. ev. 12., 1—12.

Jézus gyakran ment Bethániából a templomba, hol tanított és gyógyított. Egy ilyen templomlátogatás után látjuk ma, a mint ama csendes faluba visszatérni

készül. Az olajfák hegyén leült s a mint szeme a nagyszerű, arannyal és márvánnyal kirakott templomra esik, szonoru szívvel kimondja az egész város sorsát; ennek képesán az utolsó ítélet megelőző időkben is engem pillantást. Tanítványait előkészíti a bekövetkező borzalmakra, de ígéretet is tesz, hogy szenvedéseikben velők lesz igéjének erejével

Aranymondás.

Az ég és föld elmulnak de az én beszédeim semmiképen el nem mulnak Luk. ev. 21, 35.

Oktató jegyzetek.

I. Jézus beszédjének ítélő hatalma. Jézus szavai az utolsó betűig teljesültek Izrael népén. Az Üdvözítőt megvetették, azért az Isten is elvetette őket magától. Jeruzsálemet eltiporták a pogányok s addig nem épül fel, Jézus beszédje szerint, míg a nép meg nem tér és ő benne hiszen. És amint azok a jelek mind bekövetkeztek, melyek Jeruzsálem elését hirdették, úgy lesz a világ végével is: csak az időt nem tudjuk. Vigyázzunk azért, hogy sem hitelenségben ne találtassunk, sem hamis tanukat, melyek a tiszta evangéliummal nem egyeznek meg, ne kövessünk. Mert Jézus beszédje itélni fog: Jertek el, atyám áldottjai — vagy pedig: Menjetek el én tőlem.

II. Jézus beszédjének szabadító és győzedelmes ereje. A kik Jézus beszédjét hitték és hirdették, elmenekülhettek a pusztuló városból. De még azok is, a kik börtönbe kerültek és szenvedtek miatta, örvendtek, hogy méltókká tette Isten őket arra, hogy a Jézus nevéért bosszúsággal illetetnének. (Ap. Csel. 5., 41.); a kik halált szenvedtek, ezen ige erejében dicsérettel mentek fel Isten trónja elé. Ha gunyolnak és üldöznek hited miatt, ezen beszéd ad erőt, hogy türelemmel tovább is tanúságot tehess Jézusról. A ki az utolsó ítélettől fél, Jézus beszédjét vegye fel szívébe, ő a keresztfán már elszenvédte a mi ítéletünket. — Jézus beszédje az egész világon egyszer győzni fog. Egykor Izrael népe is ő reá fog tekinteni, kit bosszúsággal illettek (Zakariás 12, 10), egykor az ő nevére minden térd meghajol. — Mikor Angliát an Lat mert és Ridleyt Jézus beszédje miatt halálra ítélték és a máglyához vezették, azt jósolhatták: „Ma olyan tüzet gyujtanak meg, mit a világ soha többé el nem olthat“. Voltaire a XVIII. században azt hirdette, hogy száz év múlva a biblia elfelejtetett könyv lesz; most az ő lakóházában bibliaraktár van,

— **Sepsiszentgyörgy ünnepe.** A sepsiszentgyörgyi református Székely Mikó-Kollegium előjárósága, tanári kara és ifjúsága özv. gróf Pejácsevich Árthurné, Mikó Anna grófnő Kenessey Béla erdélyi református püspök fővédnöksége alatt 1903. évi június hó 14-én délután 3 órakor zászló-avatási ünnepélyt rendez. Az ünnepély sorrendje: 1. XC. Zsoltár. Énekli a gyülekezet. 2. Ima. Tartja Kenessey Béla erd. ref. püspök. 3. Kreutzer: Üdvözlő. Előadja a kollegiumi vegyeskar. 1. Megnyitó beszéd. Tartja Péter Mózes koll. igazgató. 2. Ünnepi beszéd. Tartja Pap Lajos koll. r. tanár. 3. Alkalmi óda. Irtá Makkay Sándor VIII. gimn. o. tanuló. Szavalja Kovács Benedek VIII. gimn. o. tanuló. 4. Rapsodia. Zenéjét szerzette Beör Kálmán koll. zenetanár; szövegét irtá Makkay Sándor VIII. gimn. o. tanuló. Előadja a koll. ének- és zenekar. 5. Zászlószegek beverése. 6. Avató beszéd. Tartja Kenessey Béla erd. ref. püspök. 7. Fogadalmi beszéd. Tartja Tusa Gábor VIII. gimn. o. tanuló. 8. Himnus. Előadja a kollegiumi ének és zenekar.

Áldozó csütörtök. Áldozó csütörtök szép ünnepnapja eltelt. Az Ur Jézus megdicsőülésének fenséges áhitata betöltötte a sziveket egészen, emlékeztetve és biztatva egyuttal amaz ígéretek felől is, amelyek a Szentlélek mi reánk szállásával fognak elkövetkezni. De az áldozó csütörtök ünnepi alkalmát, országoszerző jelentőssé tette a maga ünnepi tartalmán kívül az a körülmény is, hogy e napon a konfirmált, a hitben megerősödött ifju lelkek ezrei tették le szent fogadalmukat arra, hogy Isten evangéliumi anyaszentegyházának holtig hü és igaz tagjai legyenek. Oh, vajha meghallgatta volna Isten e fogadalmakat s megsegítené ifjainkat arra, hogy hozzáfűzött reményeink beteljesedjenek.

— **Gyászbeset.** Magunk részéről is mély fájdalommal tudatjuk, hogy a hűséges férj, övéért élő gondos családapa, szerető rokon, régi erkölcsök szerint való hivataltárs és jó barát pávai és göcsi Vajna Gáspár nyug. kir. törvényszéki bíró és ügyvéd, a nyárárdvidéki hazafias társadalmi és egyházi élet oszlopos embere életének 68-ik, boldog és boldogító házasságának 41-ik évében, f. hó 25-én d. u. 3 órakor meghalt. Mint az ő Maroszlók székely bíróságának — még nem királyi, de — választott törvényszékének jegyzője s az erdélyi — akkor egyetlen — kir. táblának fogalmazója szíva lelkébe az igazság, jog keresésének szomját; mint nyárádszeredai és dévai járásbíró gyakorolta az egyesbíró lelkét az igazságszolgáltatás legmagasabb régióiba emelő, független s csak lelkiismeretéből s az igazság Ős forrásából merítő ítélezést; mint kézdivásárhelyi törvényszéki és vizsgálóbíró tetőzte, végezte be puritán bírci pályáját.

A hívő Amerika. A katolikus Franciaország a pénzértékekről eltüntette azt a régi feliratot „Dieu protège la France“ (Isten óvja Franciaországot.) Ugyanakkor az Amerikai protestáns egyesültállamok kormánya elrendelte a régi jelmondat újra felélesztését: „In God we trust.“ az: Bizalmunk Istenben.

— **„Los von Rom!“, vagy Szakadjunk el Rómától!** mozgalom, Bécsben úgy látszik nem marad pusztán jelző. Mint a bécsi cs. kir. evangélikus egyházi főtanács hivatalos jelentése közli, 1907-ben Ausztria evangélikus egyházainak kebelébe 4197 személy lépett át. Ezek közül 3593 az evangélikus-lutheránus, 604 pedig az evangélikus-református egyház hívője lett. Az átlépettek közül 3714 lélek a római katolikus egyház kebléből jött. A belépésekkel szemben 826 kilépés történt az evangélikus református egyházból. Az átérések kezdete óta a statisztika a következő számadatokat tartalmazza: 1898: 1598, 1899: 6385, 1900: 5058, 1901: 6639, 1902: 4624, 1903: 4510, 1904: 4362: 4855, 1906: 4346, 1907: 4719, *összesen teht 46.592 lélek lépett át az evangélikus egyházakba.*